

LARENTIA CLAVARIA (Haworth)
(Lep., Geometridae)

(Jan SCHUURMANS)

Begin december 1978 ontving ik van Georges MYNCKE een tiental Operophtera brumata L., die door hem en zijn vrouw waren gevangen op een verlicht raam van hun buitenhuisje te Assenede (Oost-Vlaanderen). Hoewel al deze dieren met toegevouwen vleugels waren opgeborgen (zoals het hoort), was er een exemplaar bij dat dadelijk opviel door zijn grotere afmeting, spitse apex en bruinere kleur.

Ik kon dit insect niet thuis brengen, wat me danig intrigeerde omdat er in deze periode niet veel soorten meer vliegen. Ook enkele vrienden die ik op de vergadering van onze vereniging van vlinder toonde, bleven het antwoord schuldig. Eenmaal opgespeld, werd het me duidelijk dat het Larentia clavaria HAWORTH betrof.

Maar die late vliegtijd, 25 november? En inderdaad, ook dat bleek te kloppen want LEMPKE geeft als uiterste data : 27 augustus tot 11 december.

Van deze vlinder zijn in ons land een tiental oude vindplaatsen bekend, alle in Wallonië. De meest recente vangsten zijn die door Marcel CHOUL in de Gaume (Aubagne, Buzenol, Ethe). Ook in de verzameling van Karel JANSSENS bevindt zich een exemplaar van Virton (15-09-1962). Larentia clavaria schijnt gewoon te zijn in het aangrenzend deel van Frans Lotharingen, is zeldzaam in de Palts, en werd nog niet in het Groothertogdom Luxemburg aangetroffen.

Wat Nederland betreft, komt de soort in twee arealen voor, een in het oosten en zuiden, waar de rups op kaasjeskruid (Malva sp.) leeft, en een tweede in het westen waar de voedselplant heemst (Althea officinalis L.) is. Nu bevindt zich vlak bij onze vindplaats een welvarend station van deze laatste plant, en ik heb daar reeds tijdens de laatste twee zomers de typische vraat kunnen waarnemen. De rups knaagt namelijk grote, opvallende gaten in het midden van het blad.

Deze vangst komt dus niet onverwacht, en het gebied sluit aan bij de Zeeuwse vindplaatsen van Walcheren (Zoutelande, Valkenisse, Koudekerke, Oostkapelle) en van Schouwen (Westenschouwen, Burgh, Burghsluis, Haamstede, Renesse, Scharendijke). LEMPKE (1967) geeft geen enkele vindplaats in Zeeuws-Vlaanderen, deze van Assenede bevindt zich vlak op de grens.

Larentia clavaria komt zeer plaatselijk voor vanaf Zuid-Engeland en Schotland door heel Europa, behalve in het uiterste zuiden en noorden. Verder vindt men de soort in Zuid-Rusland, Klein-Azië en het Alai-gebergte. Dit is dus nogmaals een interessante aanwinst voor de fauna van het krekengebied, waarmee we de ontdekkers van harte gelukwensen.

Literatuur :

- FORSTER & WOHLFAHRT : Die Schmetterlinge Mitteleuropas, (Band 5, Spanner).
- HEIM DE BALSAC & CHOUL : Les Lépidoptères de la Gaume franco-belge, in Alexanor 8, p. 3.

HOFFMEYER, S. : De danske Målere (2de uitgave).
KOOCH : Wir bestimmen Schmetterlinge, Band 4, Spanner. (1ste en 2de uitgave).
LAMBILLION & DERENNE : Catalogue des lépidoptères de Belgique.
LEMPKE : Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera (en supplementen).
LHOMME : Catalogue des lépidoptères de France et de Belgique.
SOUTH : The moths of the British Isles, 2nd Series.
TER HAAR : Onze vlinders.

Jan SCHUURMANS : Wolfjagerslei 1, 2200 BORGERHOUT.

AANVULLINGEN OP DE LIBELLENTABEL (1974)

(Koen MARTENS)

Determinaties van Odonata in het veld gebeuren de laatste jaren door jonge entomologen voornamelijk met behulp van de "libellentabel", uitgegeven door de Nederlandse Jeugdbondsuitgeverij, 1974. Zonder deze zeer goede tabel, die trouwens aan iedereen aan te raden is, afbreuk te doen, wou ik echter wel wijzen op enige foutjes en onvolkomenheden.

1. Betreffende p. 12 :

In de tabel van het geslacht Lestes maakt men eerst onderscheid tussen "... gehele onderzijde en grootste deel van de achterzijde van de kop zijn geel..." en "praktisch de hele achterkant van de kop donker van kleur". Het eerste geldt voor L. virens en L. barbarus, bij het tweede komt men uit op L. viridis, L. sponsa en L. dryas.

Nu is het echter zo dat ook bij jonge exemplaren van Lestes viridis de achterzijde van de kop vaak een gele kleur heeft, wat kan leiden tot verwarring met L. virens. Het is goed in dit geval de afmetingen goed in het oog te houden. Het abdomen van L. virens is zelden langer dan 30 mm en het abdomen van L. viridis is meestal langer dan 32 mm.

2. Betreffende p. 13 :

Het onderscheid tussen Lestes dryas en Lestes sponsa is niet eenvoudig. Buiten de determinatie op appendices bij mannetjes en de grootte van de valven bij de wijfjes, bestaat er nog het volgende hulpmiddel : bij L. sponsa is de lengte van het pterostigma (vlek in de buurt van de vleugeltop) groter dan drie maal de breedte, bij L. dryas is de lengte van het pterostigma kleiner dan driemaal de breedte.

3. Betreffende p. 17 :

Het onderscheid tussen de wijfjes van het geslacht Ischnura, en dan voornamelijk tussen I. pumilio en I. elegans (heteromorfe vorm) is niet altijd eenvoudig. Het is goed naar volgende kenmerken te kijken :

- bij I. pumilio is het pterostigma in de voorvleugel iets groter dan in de achtervleugel.
- de achterrand van de prothorax is in de vorm van een vierhoekig plaatje uitgerokken en vrij steil opgericht bij I. elegans, bij I. pumilio is de achterrand van de prothorax een enigszins uitgebocht plaatje, maar zeer weinig opgericht (LIEFTINCK, 1926).